

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Jaroslava Vlašína a soudců JUDr. Milana Kamlacha a JUDr. Bohuslava Hnízдила v právní věci žalobkyně: **R. Č.**, zastoupená Mgr. Marianem Heresem, advokátem se sídlem Moskevská 1/14, Most, proti žalovanému: **Krajský úřad Ústeckého kraje**, se sídlem Velká Hradební 3118/48, Ústí nad Labem, o přezkoumání rozhodnutí žalovaného ze dne 6. 9. 2006, čj. 3097/SZ/2006, o kasační stížnosti žalobkyně proti usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 4. 12. 2006, č. j. 42 Cad 235/2006 - 30,

t a k t o :

Usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 4. 12. 2006, č. j. 42 Cad 235/2006 - 30, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím žalovaného ze dne 6. 9. 2006, čj. 3097/SZ/2006, bylo podle § 90 odst. 5 zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu, ve znění pozdějších předpisů, zamítnuto odvolání žalobkyně a potvrzeno jí napadené rozhodnutí Magistrátu města Mostu (dále též „správní orgán prvního stupně“) ze dne 1. 8. 2006, čj. OSV/555/06/Nv/8134/06. Uvedeným rozhodnutím správního orgánu prvního stupně byla zamítnuta žádost žalobkyně ze dne 14. 7. 2006 o zvýšení měsíčně se opakující dávky sociální péče s účinností od 1. 7. 2006. Ke skutečnosti, že manžel žalobkyně, který již není příjemcem rodičovského příspěvku, ale pouze sociálního příplatku, ze kterého si pro svoji potřebu ponechává 3300 Kč a žalobkyni tak neposkytuje částku 1296 Kč potřebnou na domácnost, správní orgán prvního stupně v rozhodnutí uvedl, že manžel žalobkyně není pro účely měsíčně se opakující dávky sociální péče společně posuzovanou osobou. Nad to k tomu, že si ponechává pro svou potřebu téměř celý sociální příplatek nebylo přihlédnuto, neboť sociální příplatek je příjem celé rodiny, nikoliv jen manžela žalobkyně. Kromě toho žalobkyně nesplnila podmínku § 2 odst. 1 zákona č. 482/1991 Sb., o sociální potřebnosti, ve znění pozdějších předpisů, když nutnost dodržování dietního stravování nedoložila potvrzením příslušného odborného lékaře. Protože nenastaly změny ve skutečnostech rozhodných pro nárok na měsíčně se opakující dávku sociální péče, její výši nebo výplatu, byla žádost žalobkyně zamítnuta.

V odůvodnění žalobou napadeného rozhodnutí žalovaný uvedl, že podle § 103 odst. 1 zákona č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů, na dávky nemají nárok občané, kteří nemají trvalý pobyt na území České republiky, což je případ manžela žalobkyně. Občané členského státu Evropské unie a jejich rodinní příslušníci mají nárok na dávky, pokud jsou hlášeni na území České republiky k pobytu podle zvláštního právního předpisu po dobu delší než 3 měsíce, nevyplyvá-li jim nárok na sociální výhody z přímo použitelného předpisu Evropských společenství. Na dávky poskytované podle zákona č. 482/1991 Sb., o sociální potřebnosti, ve znění pozdějších předpisů, mají nárok také osoby požívající podle zvláštního právního předpisu doplňkové ochrany na území České republiky. Toto ustanovení platí jen tehdy, nestanoví-li jinak mezinárodní smlouva. Žalovaný dále konstatoval, že zvláštním právním předpisem se rozumí zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů. Manžel žalobkyně je však žadatelem o azyl a neposuzuje se tedy podle zákona o pobytu cizinců. Podle žalovaného se na manžela žalobkyně nevztahuje nařízení Rady ES č. 859/2003, kterým se rozšiřuje používání nařízení EHS č. 1408/71 a nařízení EHS č. 574/72 na občany třetích zemí, kterých se tato ustanovení dosud netýkala výhradně z důvodu jejich občanství, protože není osobou zaměstnanou a stejně tak osobou zaměstnanou není žalobkyně. Není proto ani společně posuzovanou osobou podle § 4 zákona č. 463/1991 Sb., o životním minimu, ve znění pozdějších předpisů. Manžel žalobkyně tak byl vyloučen z okruhu společně posuzovaných osob, protože podmínka trvalého pobytu není podle žalovaného podmínkou sociální potřebnosti, ale podmínkou nároku na dávku sociální péče. Sociální příplatek je zahrnován do příjmů rodiny, přičemž je částí příjmů společně posuzovaných osob, z nichž je následně manžel žalobkyně vyloučen, aby rodině vznikl nárok na dávku sociální péče. S ohledem na tyto skutečnosti proto žalovaný odvolání žalobkyně zamítl a jí napadené rozhodnutí správního orgánu prvního stupně potvrdil.

Krajský soud v Ústí nad Labem usnesením ze dne 4. 12. 2006, čj. 42 Cad 235/2006 - 30, žalobu žalobkyně proti výše uvedenému rozhodnutí žalovaného odmítl jako nepřijatelnou podle § 68 písm. e) s. ř. s. Na předmětnou věc podle soudu totiž dopadá § 56c písm. a) zákona č. 114/1998 Sb., o působnosti orgánů České republiky v sociálním zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů, podle kterého jsou ze soudního přezkumu vyloučena správní rozhodnutí o dávkách sociální péče. Proto soud žalobu odmítl.

Ve včas podané kasační stížnosti žalobkyně (dále též „stěžovatelka“) uvedla, že kasační stížnost podává z důvodu nesprávného právního posouzení věci pramenícího z nesprávného výkladu ustanovení § 56c písm. a) zákona č. 114/1988 Sb., o působnosti orgánů České republiky v sociálním zabezpečení. Stěžovatelka konstatovala, že žádostí o zvýšení měsíčně se opakující peněžní dávky uplatnila svá základní práva zaručená čl. 30 odst. 2 Listiny základních práv a svobod. Na sedm členů rodiny je poskytována opakovaná peněžní dávka sociální péče určená pouze pro šest osob, přičemž manžel stěžovatelky není společně posuzovanou osobou, ale do příjmů rodiny je započítáván i jeho příjem. Rozhodnutím žalovaného jí byla upřena základní práva zaručená čl. 30 odst. 2 a čl. 32 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, když je ponechána v krajní hmotné nouzi a ve hladu i přesto, že splňuje veškeré podmínky pro zvýšení měsíčně se opakujících dávek sociální péče. Stěžovatelka dále konstatovala, že krajský soud vyložil ustanovení § 56c písm. a) zákona č. 114/1988 Sb., tak, že ze soudního přezkumu jsou vyloučena všechna rozhodnutí o dávkách sociální péče a výslovný odkaz na § 34 odst. 1 písm. a) až e) téhož zákona vztáhl pouze na část věty za spojkou „a“, vylučující ze soudního přezkumu rozhodnutí o mimořádných výhodách občanům těžce zdravotně postiženým. Stěžovatelka s tímto výkladem předmětného ustanovení nesouhlasí a tvrdí, že odkaz na § 34 odst. 1 písm. a) až e) se vztahuje na celé ustanovení § 56c písm. a) zákona č. 114/1988 Sb., protože poskytování mimořádných výhod občanům těžce zdravotně postiženým upravuje

pouze § 34 odst. 1 písm. e) a pod písm. a) až d) se upravuje poskytování nenárokových dávek sociální péče. Z toho pak podle stěžovatelky vyplývá, že pokud by se odkaz na § 34 odst. 1 písm. a) až e) vztahoval pouze na část věty první § 56c písm. a) zákona č. 114/1988 Sb., za spojkou „a“, tak by nemohl odkazovat na písm. a) až e), nýbrž pouze na písm. e), které jediné poskytování mimořádných výhod občanům těžce zdravotně postiženým upravuje a odkaz na písm. a) až d) by byl zcela nadbytečný, protože by jak dávky pod těmito písmeny, tak rovněž všechny ostatní dávky už byly ze soudního přezkumu vyloučeny první částí věty před spojkou „a“. Stěžovatelka dodala, že dávky sociální péče poskytované podle zákona č. 482/1991 Sb., jsou nárokové a nikoli účelové, na rozdíl od dávek upravených v § 34 odst. 1 písm. a) až d) zákona č. 114/1998 Sb. Proto jsou podle názoru stěžovatelky ze soudního přezkumu vyloučeny pouze dávky sociální péče poskytované podle § 34 odst. 1 písm. a) až d) zákona č. 114/1998 Sb., nikoli všechny dávky. Podle stěžovatelky i kdyby byl možný dvojí výklad § 103 odst. 1 věty druhé zákona č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů, tak je vždy namístě přiklonit se k tomu, která předmětné právo chrání. Navrhla, proto aby Nejvyšší správní soud usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 4. 12. 2006, čj. 42 Cad 235/2006 - 30, zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti uvedl, že kasační stížnost považuje za nedůvodnou a odmítnutí žaloby krajským soudem považuje za zcela oprávněné.

Kasační stížnost je podle § 102 a násl. s. ř. s. přípustná a stěžovatelka v ní uplatňuje námitky odpovídající důvodům kasační stížnosti podle § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s. Jejím rozsahem a důvody je Nejvyšší správní soud podle § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s. vázán. Nejvyšší správní soud přitom neshledal vady podle § 109 odst. 3 s. ř. s., k nimž by musel přihlídnout z úřední povinnosti.

Kasační stížnost je důvodná.

Podle konstantní judikatury Nejvyššího správního soudu v případě, že je kasační stížností napadeno usnesení o odmítnutí žaloby, přicházejí pro stěžovatele v úvahu z povahy věci pouze kasační důvody dle § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s., spočívající v tvrzené nezákonnosti rozhodnutí o odmítnutí návrhu. Pod tento důvod spadá také případ, kdy vada řízení před soudem měla nebo mohla mít za následek vydání nezákonného rozhodnutí o odmítnutí návrhu, a dále vada řízení spočívající v tvrzené zmatečnosti řízení před soudem. (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 4. 2005, čj. 3 Azs 33/2004 - 98, publikovaný pod č. 625/2005 Sb. NSS. Z textu kasační stížnosti v kontextu citovaného judikátu vyplývá, že ji stěžovatelka podala právě z důvodu uvedeného v § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s.

Stěžovatelka spatřuje nezákonnost usnesení krajského soudu především v nesprávné aplikaci § 56c písm. a) zákona č. 114/1988 Sb., o působnosti orgánů ČR v sociálním zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů. V posuzovaném případě se tedy primárně jedná o posouzení otázky, zda se na rozhodnutí správního orgánu o zamítnutí žádosti žalobkyně o zvýšení měsíčně se opakující dávky sociální péče ve smyslu zákona č. 482/1991 Sb., o sociální potřebnosti, ve znění pozdějších předpisů, vztahuje výluka ze soudního přezkumu uvedená v § 56c písm. a) zákona č. 114/1988 Sb. Nejvyšší správní soud shledal tuto námitku důvodnou.

K tomu nutno uvést, že dávky sociální péče podmíněné existencí sociální potřebnosti představují realizaci ústavního práva na pomoc v hmotné nouzi, která je nezbytná pro zajištění základních životních podmínek, zakotveného v článku 30 odst. 2 Listiny základních práv a svobod a chráněného čl. 4 Ústavy České republiky. Jako takové toto právo nemůže být vyňato z dosahu přezkumu soudu ve správním soudnictví (jde nepochybně o subjektivní právo veřejné

ve smyslu § 2 s. ř. s.). Zákon č. 114/1988 Sb. založil v § 56c písm. a) vyluku ze soudního přezkumu rozhodnutí o dávkách sociální péče a o mimořádných výhodách občanům těžce zdravotně postiženým podle § 34 odst. 1 písm. a) až e) téhož zákona. Těmito jsou rozhodnutí:

a) o poskytování příspěvků na opatření zvláštních pomůcek občanům s těžkými vadami nosného nebo pohybového ústrojí, nevidomým a neslyšícím občanům,

b) o poskytování příspěvků na koupi, na celkovou opravu a na provoz motorového vozidla a na úhradu pojistného,

c) o poskytování příspěvků na úpravu motorového vozidla na ruční ovládání občanům s těžkými vadami nosného nebo pohybového ústrojí,

d) o poskytování příspěvků na úpravu bytu občanům s těžkými vadami nosného nebo pohybového ústrojí a nevidomým občanům,

e) o přiznání mimořádných výhod.

Uvedený výčet rozhodnutí, jež nepodléhají soudnímu přezkumu, je taxativní a nelze jej tudíž jakkoli dále rozšiřovat. Rozhodnutí o dávkách sociální péče podle zákona č. 482/1991 Sb. do tohoto výčtu zahrnuta nejsou a podléhají tak soudnímu přezkumu. Z výše uvedeného je tedy zřejmé, že rozhodnutí správního orgánu o zamítnutí žádosti stěžovatelky o zvýšení měsíčně se opakující dávky sociální péče ve smyslu zákona č. 482/1991 Sb., nelze na základě ustanovení § 56c písm. a) zákona č. 114/1988 Sb., vyloučit ze soudního přezkumu a to z toho důvodu, že takovéto rozhodnutí není rozhodnutím podřaditelným pod § 34 odst. 1 písm. a) až d) zákona č. 114/1998 Sb., a nelze jej podřadit ani pod § 34 odst. 1 písm. e) cit. zákona, neboť toto ustanovení obsahuje odkaz na § 86 zákona č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení, který obsahuje především výčet možností jak pomoci těžce zdravotně postiženým občanům.

Pokud tedy krajský soud ustanovení § 56c písm. a) zákona č. 114/1988 Sb., aplikoval na zcela jiný typ dávek představujících záruku na pomoc v hmotné nouzi, aplikoval na věc neodpovídající právní normu. S ohledem na shora uvedené je tedy zřejmé, že rozhodnutí žalovaného není zvláštním zákonem, [kterým je zákon č. 114/1988 Sb., konkrétně pak ustanovení § 56c písm. a)] ze soudního přezkumu vyloučeno. Ze soudního přezkumu vyloučeno není ani podle soudního řádu správního, neboť je zcela nepochybné, že se nejedná o rozhodnutí, které by bylo možno podřadit pod některou z kompetenčních výluk uvedených v § 70 písm. a) až f) s. ř. s. Nezbývá tak než konstatovat, že kasační stížností napadené usnesení krajského soudu je nezákonné z důvodu nesprávné aplikace právního předpisu (krajský soud na věc aplikoval normu, která na ni nedopadá).

Při posouzení této otázky Nejvyšší správní soud vycházel především z rozhodnutí zdejšího soudu ze dne 11. 7. 2006, čj. 6 Ads 70/2004 - 69, ve kterém Nejvyšší správní soud konstatoval, že rozhodnutí o dávkách sociální péče posuzované podle zákona č. 482/1991 Sb., o sociální potřebnosti, není vyloučeno z přezkumu soudu ve správním soudnictví. K týmž právním závěrům dospěl Nejvyšší správní soud ve svých rozsudcích ze dne 31. 3. 2008, čj. 4 Ads 88/2007 - 62, čj. 4 Ads 2/2008 - 66, nebo čj. 4 Ads 3/2008 - 61, dostupných na www.nssoud.cz.

Nejvyšší správní soud ani v této projednávané právní věci neshledal důvod se od tohoto právního závěru a ustálené judikatury odchýlit. Ze závěrů přijatých ve zmíněném rozsudku

Nejvyššího správního soudu lze totiž vycházet i v posuzovaném případě, neboť i zde správní orgán rozhodoval o žádosti o dávku sociální péče (resp. o nároku stěžovatelky na zvýšení měsíčně se opakující dávky sociální péče) podle zákona č. 100/1998 Sb., o sociálním zabezpečení a zákona č. 482/1991 Sb., o sociální potřebnosti. Jednalo se tedy o dávku, která patří mezi dávky řešící situaci hmotné nouze.

Nejvyšší správní soud tedy z výše uvedených důvodů napadené usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem zrušil (§ 110 odst. 1 s. ř. s.) a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Podle § 110 odst. 3 s. ř. s., zruší-li Nejvyšší správní soud rozhodnutí krajského soudu a vrátí-li mu věc k dalšímu řízení, je krajský soud vázán právním názorem vysloveným Nejvyšším správním soudem ve zrušovacím rozhodnutí. Na krajském soudu tedy nyní bude, aby řádně posoudil stěžovatelkou napadené rozhodnutí žalovaného, vypořádal se s veškerými žalobními body a své závěry vyčerpávajícím způsobem odůvodnil.

O nákladech řízení o kasační stížnosti rozhodne krajský soud v novém rozhodnutí (§ 110 odst. 2 s. ř. s.).

Stěžovatelce byl pro řízení o kasační stížnosti ustanoven usnesením Krajského soudu v Ústí nad Labem z dne 16. 8. 2007, čj. 42 Cad 235/2006 - 54, zástupcem advokát; v takovém případě platí hotové výdaje a odměnu za zastupování stát (§ 35 odst. 8 ve spojení s § 120 s. ř. s.). Protože ze soudního spisu vyplývá, že v dané věci nebyly provedeny ustanoveným advokátem žádné úkony týkající se věci samé (úkonem není převzetí obálky s usnesením ustanovujícím advokáta zástupcem nemajetného účastníka a rovněž tak ani Nejvyšší správní soud neposoudil žádost o informaci ze dne 24. 6. 2008 jako písemné podání soudu podle § 11 odst. 1 písm. d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif) jako podání týkající se věci samé), nebyly tak naplněny zákonné předpoklady pro přiznání odměny ve smyslu platné právní úpravy dané advokátním tarifem, bylo rozhodnuto, že ustanovenému zástupci stěžovatelky, advokátu Mgr. Marianu Heresovi, se nepřiznává odměna za zastupování v řízení o kasační stížnosti.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 4. září 2008

JUDr. Jaroslav Vlašín
předseda senátu